

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Ändring av landskapslagen om renhållning

1993-94

nr 28

FÖRSLAG

Landskapsstyrelsen föreslår att landskapslagen om renhållning (3/81) ändras så att en kommun med bindande verkan även mot fastighetsägare i glesbygd kan besluta att hämtning och transport av hushållsavfall till behandlingsanläggning som regel skall ske genom kommunens försorg. Detta möjliggör för en kommun besluta om en allmän renhållningsavgift för hushållsavfall från alla fastigheter i kommunen.

Förslaget omfattar inte sådant hushållsavfall som är problemavfall.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Bakgrund

1.1 Hushållsavfall som *inte* är problemavfall

Varje fastighetsinnehavare har enligt landskapslagen om renhållning (3/81), nedan kallad renhållningslagen, ett ansvar för omhändertagandet av sitt avfall. Varje kommun skall se till att en anläggning finns dit avfallet kan föras. Till en kommuns ansvar hör även att hämta hushållsavfall från fastigheter belägna inom tätort men inte från fastigheter belägna i glesbygd.

En kommun kan i vissa fall befria sig från skyldigheten att hämta hushållsavfall från tätortsfastigheter och bör i vissa fall ordna avfallsuppsamlingslinjer för att tjäna fastigheter i glesbygd.

Renhållningsavgiften eller -avgifterna skall i detalj fastställas av varje kommuns fullmäktige med beaktande av grunderna för avgiftens bestämmande.

En kommun kan inte med bindande verkan mot fastighetsägare i glesbygd besluta att den skall få hämta och transportera deras hushållsavfall till behandlingsanläggning. En fastighetsinnehavare kan alltså i dessa fall avvisa en begäran från kommunen om att få hämta hushållsavfall. Härav följer också att en allmän renhållningsavgift inte kan uppbäras.

1.2 Hushållsavfall som är problemavfall

Varje fastighetsinnehavare och tillverkare har ett ansvar att föra problemavfall till en avfallsanläggning eller en uppsamlingsplats.

Det finns anläggningar i kommunerna dit problemavfall och återvinningsbart avfall kan föras. Omhändertagande administreras och sköts av det av kommunerna och landskapet samägda bolaget Ålands Problemavfall Ab (ÅPAB).

Avgifterna för problemavfall skall fastställas av landskapsstyrelsen. I praktiken tas avfallet om hand genom kommunens och ÅPAB:s försorg till en kostnad av ca 125 mk, utslagen per hushåll och år. ÅPAB debiterar endast kommuner och företag, inte enskilda. Ca 1.350.000 mk betalas årligen av kommunerna till ÅPAB varav ca 800.000 avser hantering av problemavfall som härrör från enskilda hushåll. Återstående belopp avser i huvudsak återvinning och sortering av hushållsavfall.

ÅPAB är ett av landskapet och kommunerna helägt aktiebolag som har tre ändamål. ÅPAB skall således:

1. motta, förvara, hantera och oskadliggöra problemavfall och skrotfordon i enlighet med bestämmelserna i renhållningslagen,
2. organisera och handha sorteringen och återvinningen av återvinningsbart avfall i landskapet, med undantag av matavfall och annat organiskt

- avfall som kan återvinnas eller komposteras, samt kan
3. informera och bistå med råd och anvisningar i frågor som rör problemavfall och andra med bolagets verksamhet förknippade frågor.

2. Initiativ från Föglö kommun

Föglö kommun har i en skrivelse av den 20 september 1993 föreslagit att renhållningslagen skall ändras så att kommunerna kan uppbära en allmän renhållningsavgift "för omhändertagande och skötsel av avfallshanteringen" från samtliga fastigheter även i glesbygder. Avgiften skulle avse såväl hushållsavfalls- som problemavfallshantering.

Med anledning av skrivelsen har frågan om en allmän renhållningsavgift varit på remiss till bl.a. samtliga kommuner. Remissen har besvarats av tolv kommuner samt av ÅPAB:

1. Fem kommuner har inte ansett att det finns någon orsak att ändra lagstiftningen så att kommunerna måste sköta transporten av hushållsavfall från glesbygden, i vart fall inte för närvarande. Bl.a. framhålls att en allmän renhållningsavgift inte främjar avfallssortering.
2. Fyra kommuner är odelat för att en allmän renhållningsavgift införs som omfattar såväl tätort som glesbygd. Bl.a. framhålls att uppgärandet av avgifter förenklas samt att det medger en mer samordnad och rationell avfallshantering vilket kan sänka de totala kostnaderna för avfallshanteringen.
3. Tre kommuner är för en lösning där en kommun inom sitt område kan införa en obligatorisk avfallsavgift att omfatta såväl tätort som glesbygd. Bl.a. framhålls att kommunernas situation och möjligheter att inom jämförbara ekonomiska ramar lösa hanteringen är olika. I vissa kommuner kan en sådan avgift dessutom vara negativ och bidra till en försämrad sortering. När frågan om en i landskapet samordnad avfallshantering lösts bör denna fråga ha större aktualitet.
4. ÅPAB anser att lagstiftningen bör ändras i enlighet med Föglö kommuns förslag. En allmän renhållningsavgift ger bättre möjligheter att styra avfallsströmmarna och ordna avfallshanteringen på ett sätt som gör att alla som producerar avfall är med om finansieringen. Med en allmän renhållningsavgift kan dessutom återvinningen påskyndas och de avfallsmängder som förs till deponi ytterligare minskas.

3. Överväganden

En fortsatt ansvarsfull avfallshantering ställer allt större krav på kommunernas resurser. Av rationella och ekonomiska skäl måste kraven mötas med en mer samord-

nad avfallshantering. Härigenom kan kostnaderna för avfallshanteringen ges en rättvis fördelning samtidigt som kostnaderna för enskilda hushåll blir rimligare. Härigenom undviks också sådana avgiftshöjningar som kan medföra att hushåll behandlar sitt avfall på ett mindre miljövänligt sätt.

Med den föreslagna ändringen av renhållningslagen kan en kommun, till skillnad mot nu, med bindande verkan också mot fastighetsägare i glesbygd besluta att hushållsavfall i regel skall hämtas och transporteras i kommunens regi. Att en kommun i sådant fall dessutom kan besluta om allmän renhållningsavgift bereder vägen för en fortsatt utveckling av kommunernas avfallshantering och avgiftssystem samtidigt som hänsyn tas till kommunernas olika förutsättningar att organisera hämtning och transport av allt hushållsavfall. Flera kommuner kan dessutom med stöd av lagens 7 § 3 mom. (jfr 19 §) besluta att fastställandet av en avfallstaxa skall göras tillsammans i ett kommunalförbund.

Även i ett system med allmän renhållningsavgift skall den som inte vill omfattas av sin kommuns hushållsavfallshantering på vissa grunder kunna befrias från anslutnings- och avgiftsskyldighet. Som skäl för en sådan befrielse kan godtas att en fastighet inte har avfall eller att avfallshanteringen lösts på något annat godtagbart sätt.

Förslaget är utformat med beaktande av landskapsstyrelsens allegat av den 4 februari 1993 med "riktlinjer för utökad återvinning vid avfallsupplagen i landskapet". I enlighet med dessa riktlinjer skulle kostnaderna för avfallshanteringen täckas av skattemedel eller genom uppbärandet av en renhållningsavgift.

4. Förslagets ekonomiska och organisatoriska verkningar

Ekonomisk verkan

Förslaget har inte någon omedelbar ekonomisk verkan för landskapet.

Förslaget kan i sig medföra omedelbara ökade kostnader för en kommun som beslutar att hushållsavfall även i glesbygd som regel skall hämtas och transporteras i kommunens regi. Flertalet kommuner måste sannolikt till följd av ett sådant beslut komplettera sin avfallshanteringsorganisation med ytterligare transportlinjer och miljöstationer. Kostnadsökningar kan mötas med en utveckling av avgiftssystemet för renhållningen och med ett ökat kommunalt administrativt och praktiskt samarbete. Ett främjande av kompostering av organiskt avfall som exempelvis matavfall, kan medföra en kostnadsbesparing genom att den totala avfallsmängden minskas.

Om en kommuns fortsatta ansvarsfulla avfallshantering måste mötas med ökade renhållningsavgifter finns en risk att avgifterna i övermått belastar fastighetsinnehavare i tätort. Detta för att inte skapa en situation där fastighetsinnehavare i glesbygd till följd av höga deponeringskostnader behandlar sitt avfall på ett mindre miljövänligt sätt. Om

en kommun i sådant fall kan besluta om en allmän renhållningsavgift kan fastighetsinnehavarna såväl praktiskt som ekonomiskt bli mer rättvist bemötta.

Sådana ökade kostnader som följer av en fortsatt ansvarsfull kommunal avfallshantering kan på sikt och genom ett ökat kommunalt samarbete balanseras mot mindre kostnader för att återställa förorenad natur samt värdet av att ha en ren miljö.

Organisatorisk verkan

Förslaget har inte någon organisatorisk verkan för landskapet.

Förslaget innebär sannolikt ett ökat arbete för en kommun som beslutar att även hushållsavfall som inte hör från tätort skall transporteras till behandlingsanläggning till den del inte de enskilda fastighetsinnehavarna ges rätt att själv sköta transporten. Såväl det administrativa som det praktiska avfallshanteringsarbetet bör emellertid kunna rationaliseras genom ett ökat kommunalt samarbete.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lag.

LANDSKAPSLAG
om ändring av landskapslagen om renhållning

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 10 § 1 mom. 11 och 12 §§ landskapslagen den 8 januari 1983 om renhållning (3/81) som följer:

10 §

Hushållsavfall är avfall som härrör från hushåll. Varje kommun skall se till att hushållsavfall på fastigheter inom tätort transporteras till behandlingsanläggning. En kommun kan besluta att hushållsavfall som härrör från fastigheter utanför tätort, och som inte i enlighet med 9 § 2 mom. återanvänds eller behandlas på varje fastighet, genom kommunens försorg skall transporteras till behandlingsanläggning. Annat avfall skall kommunen åta sig att transportera till behandlingsanläggning om en fastighetsinnehavare begär det och åtagandet inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

-----

11 §

När transporten av hushållsavfall till en behandlingsanläggning i enlighet med 10 § 1 mom. skall skötas av kommunen har en fastighetsinnehavare rätt att själv sköta transporten endast om kommunen i enlighet med 10 § 2 mom. undantagit fastigheten från sådan transport.

12 §

För att främja en ändamålsenlig transport av avfall från fastigheter utom tätort till behandlingsanläggning bör en kommun, när transporten inte skall ske genom dess försorg, ordna erforderligt antal avfallsinsamlingslinjer för omhändertagande av avfall med beaktande av behov och framförda önskemål från fastighetsinnehavare samt med beaktande av avtal med annan kommun.

Mariehamn den 17 mars 1994

L a n t r å d

Ragnar Erlandsson

Lagberedningssekreterare

Olle Ekström

LANDSKAPSLAG
om ändring av landskapslagen om renhållning

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 10 § 1 mom. 11 och 12 §§ landskapslagen den 8 januari 1983 om renhållning (3/81) som följer:

Gällande lydelse

10 §

Varje kommun är skyldig se till att avfall som härrör från hushåll (hushållsavfall) på fastigheter inom tätort forslas till behandlingsanläggning. Annat avfall skall kommun åta sig att forsla bort om fastighetsinnehavare begär det och åtagandet inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

11 §

Inom tätort är fastighetsinnehavaren berättigad att själv ombesörja borttransporten av hushållsavfall endast i det fall att kommunen i enlighet med 10 § 2 mom. undantagit fastigheten från den av renhållningsmyndigheten erbjudna bortforslingen.

Föreslagen lydelse

10 §

Hushållsavfall är avfall som härrör från hushåll. Varje kommun skall se till att hushållsavfall på fastigheter inom tätort transporteras till behandlingsanläggning. En kommun kan besluta att hushållsavfall som härrör från fastigheter utanför tätort, och som inte i enlighet med 9 § 2 mom. återanvänds eller behandlas på varje fastighet, genom kommunens försorg skall transporteras till behandlingsanläggning. Annat avfall skall kommunen åta sig att transportera till behandlingsanläggning om en fastighetsinnehavare begär det och åtagandet inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

11 §

När transporten av hushållsavfall till en behandlingsanläggning i enlighet med 10 § 1 mom. skall skötas av kommunen har en fastighetsinnehavare rätt att själv sköta transporten endast om kommunen i enlighet med 10 § 2 mom. undantagit fastigheten från sådan transport.

Gällande lydelse

12 §

För att främja en ändamålsenlig bortforsling av avfall från fastigheter utom tätort bör kommun med beaktande av behov, framförda önskemål från fastighetsinnehavare och möjligen ingånget avtal med annan kommun ordna nödigt antal avfallsinsamlingslinjer.

Föreslagen lydelse

12 §

För att främja en ändamålsenlig transport av avfall från fastigheter utom tätort till behandlingsanläggning bör en kommun, när transporten inte skall ske genom dess försorg, ordna erforderligt antal avfallsinsamlingslinjer för omhändertagande av avfall med beaktande av behov och framförda önskemål från fastighetsinnehavare samt med beaktande av avtal med annan kommun.